

Τσάνοι καὶ οἱ λαοὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἐπεθύμουν αὐτοκράτειραν ἔλκουσαν τὸ γένος ἀπὸ τῆς οἰκίας τῶν μεγάλων Κομνηνῶν καὶ γεννημένην ἐν τῷ τόπῳ, καὶ προὔτιμων αὐτὴν αὐτοκρατεῖρας θυζαντινῆς, καταγομένης ἀπὸ τοῦ γένους τῶν Παλαιολόγων. Ἡ Ἄννα ἐξεκίνησε κατὰ τῆς πρωτευούσης ἄνευ ἐλαχίστου κωλύματος, καὶ ἡ Εἰρήνη ἐξεθρονίσθη μετὰ βασιλείαν διαρκέσασαν ἐν ἔτος καὶ τέσσαρας μῆνας.

(ἔπεται συνέχεια.)

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΑΤΑΝΟΝ ΤΟΥ ΜΕΝΔΡΕΣΕ.

ὦ Πλάτανε ! τοῦ Μενδρεσέ στοιχίῳ κατηραμένο,
Τῆς τυραννίας τρόπαιον στῆ φυλαχὴ ὑψωμένο·
Συμμάζωξε τὰ φύλλα σου τὰ δακρυραντισμένα,
Νὰ ἰδῷ κομμάτι οὐρανὸν καὶ τ' ἀστρα τὰ καυμένα . . .
Ἄν ᾗσαι δένδρον σπλαγχνικὸν, ἀνθρώπους μὴν μιμῆσαι,
Μὴ δεσμοφύλακας καὶ σὺ ὥσάν ἐκείνους εἶσαι !

Ναί· ἄφησε καμμιὰ φορὰ νὰ βλέπ' ἀπ' ἐδῶ πέρα,
Τὸν ἀσημένιον Οὐρανὸν, τὴν ἄσπερὴν τὴν ἡμέραν·
Κἀνένα σύννεφον μικρὸν ποῦ φεύγει ν' ἀντικρύσω,
Κἀνένα ταξιδιαρικοὺν πουλάκι νὰ βωτήσω,
Νὰ στείλω χαιρετίσματα στὴ μάνα ποῦ μὲ κλαίγει,
Κ' ἐκείνης ὅπου μ' ἀγαπᾷ χωρὶς νὰ μοῦ τὸ λέγῃ . . .

ὦ Πλάτανε· πόσαις φοραῖς στοὺς κλόνους σ' ἀποκάτω,
Τῆς ἀρετῆς τὸ φόρεμα ἐσύρθη τὸ χιονάτο·
Πόσαις ἀθώαις κεφαλαῖς ἐγύρανε σ' ἐσένα,
Καὶ πόσα ῥιμμάτια ἀγγελικὰ ἐκλείσαν δακρυσμένα . . .
Πόσαις φοραῖς, σὰν ἀδελφαίς, στὴ ρίζα σου τὴν κρύα,
Ἐκάθησαν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ σκοτεινὴ κακία !

Ὅλο τὸ ἔθνος σκέπασαν τὰ ἔρπημα κλαδιά σου,
Καὶ στὸν ἀγῶνα σάβθανο ἐξάπλωσ' ἡ σκιά σου.
Ἐδῶ ὁ Γρίβας ἔτρωγε τὰ σίδερα δεμένους,
Κ' ἐδῶ γλυκομαραίνεται ὁ Σούτζος ὁ καυμένος.
Ἐδῶ ὁ Τουρκοφάγος μας ἀνταμοιβὴ εὐρήχε,
Κι' ὁ γέρο-Μακρυγιάννης μας μὲ κοντακίαις ἐμπῆκε !

Πόσα, ἄχ, πόσα μάντρωσες λιοντάρια πληγωμένα,
Ἀκόμη ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ τὴν φωτιά βγαλμένα·
Πόσους αἰτοὺς τῆς Ἀμπλιανῆς, πόσων σπαθιῶν αἰθέρας,
Στὴν ἀγκαλιά σου ἐβίλες σὰ μάνα, σὰν πατέρας,
Μὴ σοῦ τοὺς φάγῃ ἐννοιάζουσιν τὸ κρῦο καὶ ἡ πείνα,
Γιὰ νὰ τοὺς στείλῃς ζωντανούς στὴ μαύρην Γκιλοτίνα . . .

... Πάρε, δεντρί, τὰ νειάτα μας καὶ τ' ἄνθη μας στολίσου,
Νὰ γίν' ἡ ρίζα σου βουνὸν καὶ σύννεφον ἡ κορφὴ σου·
Πάρε, δεντρί, τὰ νειάτα μας καὶ τὴν παλληκαριά μας,
Καὶ βύζαξε τὸ αἷμά μας καὶ πιε τὰ δάκρυά μας,
Νὰ γίνῃς δράκος γίγαντας, τὸν κόσμον νὰ σκεπάσῃς·
Φάγε, δεντρί, τὰ νειάτα μας, φάγετα νὰ χορτάσῃς !

Ὅχι δὲν εἶναι, Πλάτανε, Ἑλληνικὴ ἡ σπορά σου·
Ἀπὸ λαγκάδι σκοτεινὸν κατάγετ' ἡ γενεὰ σου.
Ἀπὸ τῆ γῆ τοῦ Βαυαροῦ ἐδῶ φυτεύθης πάλι,
Κόρακας μαῦρος σ' ἔφερε, καιροῦ ἀνεμοζάλη,
Κ' ἐφούντωσες στὰ χῶματα τὰ μεσοχυρισμένα,
Κ' ἔχεις ἀπὸ τὸν ἥλιο μας τὰ φύλλα χρυσομένα !

Ἔνα καιρὸν — ὥσάν αὐτὸν ποῦ ἔχομε καὶ τώρα —
Ἐφύτευσ' ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς στὴν ἔρμη τῆς χώρας,
Τὸν Πλάτανον ποῦ θέριψε καὶ ἐσκέπασε τ' ἀστέρια,
Γιατὶ τὸν πότιζ' ὁ Ἀλῆς μὲ τὰ δικά του χέρια . . .
Καὶ μ' αἷμα τὸν ἐβράντιζε τοῦ Ζιῶρου καὶ τοῦ Γιώτη·
— Ἀχ· ἀνατρέφεσαι καὶ σὺ μὲ τὴν δική μας νειότη !

Θὰ ἔλθῃ ὥρα, Πλάτανε, τῆς χώρας μας Βαστίλλη,
Ποῦ ξυλοκόπους ἡ ὀργὴ τοῦ ἔθνους θὰ σοῦ στείλῃ,
Καὶ πέλεκους στὴ ρίζα σου ἐλεύθερος θ' ἀστράψῃ·
Δὲν θὰ σὲ φῶν γεράματα, φωτιά θενὰ σὲ κάψῃ,
Καὶ γύρω θὰ χορέψουμε στὴ στάκτῃ σου τὴ κρύα,
Ἐμεῖς ποῦ θάρτετε σήμερον ἐδῶ ἡ τυραννία !

(ἔγραφον ἐκ τῶν φυλακῶν τοῦ Μενδρεσέ, 1864).

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

2414 1866
54 717
ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΑΣΜΑ.

Τὸ ἐπόμενον, ὡς δημοτικὸν ἄσμα τοῦ εἰς Ἀλῆ Πασσᾶ ἐλθόντος ἐκ Θεσσαλονίκης ἀλχημιστοῦ Στεργίου, ἔδωκεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὴν Χρυσάλλιδά ὁ φίλος κύριος Γ. Μολυβδάδας φαρμακοποιὸς εἰς Ἰωάννινα. Τὸ ὁμοιοκατάληκτον τοῦ ἄσματος ἐνέβαλεν ἡμᾶς τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς ὑποψίαν, ἂν ἦναι δηλ. ἀληθῶς δημοτικὸν ἢ μὴ. Οὐχ ἤττον ὅμως καὶ ἄλλα τινὰ σοζόμενα δημοτικὰ ὁμοιοκατάληκτα ἄσματα τὸν χρόνων ἐκείνων, ἅτινα ὁμοῦ μὲ τοῦτο συμπεριλαμβάνονται ἐν τῇ ὅσον οὕτω ἐκδοθησομένῃ ἡμετέρᾳ συλλογῇ τῶν κατ' Ἠπειρον δημοτικῶν ἀσμάτων, καὶ ἐν ἄλλαις ἐκδεδομέναις συλλογαῖς ἄλλων, μᾶς ὑπέμνησαν τὴν ἐν τῇ Βυλιοθήκῃ τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐμμετρον βογραφίαν τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ ὑπὸ τινος Χατζῆ-Σερρέτη ἐκ Δελβίνου τῆς Ἠπείρου, ἀπαιδεύτου καὶ ἀγραμμάτου στιχουργοῦ, ἥτις ἴνε χειρόγραφον ἔχει τὸ κατ' ὑπαγόρευσιν τοῦ ποιητοῦ γραφὲν ὑπὸ Π. Τριαν-

ταφύλλου (ἐξ Ἀμφίσσης) ἀλλὰ τὸ εἰς τὸν γνω-
στὸν διδάσκαλον τῆς Ἡπείρου Ἀθ. Παλιδαν ἀ-
νῆκον. Τῆς ἐμμέτρου ταύτης βιογραφίας ἀντίγρα-
φον ἔλαβε καὶ ὁ Ἀγγλος περιηγητὴς Leake. Ἐν
αὐτῷ δὲ περιγράφονται διὰ πολλῶν ὁμοιοκατα-
λήκτων στίχων αἱ κυριώδεστεραι τοῦ Ἀλῆ πασᾶ
μέχρι τοῦ 1814 πράξεις καὶ κατορθώματα.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 40 Φεβρουαρίου 1866.

Γ. Χρ. Χασιώτης.

Ο ΣΤΕΡΓΙΟΣ Ο ΣΑΛΟΝΙΚΙΟΣ

ΚΑΙ

Ο ΑΛΗ ΠΑΣΣΑΣ.

Ἀνοῖξες γλῶσσά μ' ἀνοῖξε, καὶ σὺ πικρὸ μ' ἀχέλι
πές μου δυὸ λόγια σπλαχνικὰ τοῦ Στέργιου Ταΐσιλη.
«Ὁ Στέργιος ὁ Σαλονικιὸς ἦταν καταραμένος,
καὶ δύσις καὶ ἀνατολῆς ἦταν θεοργισμένος.
ἦταν σοφός, μὰ πονηρός, ἦταν καὶ ἐπιτήδειος
τὸν δαίμον(α) εἶχε δάσκαλο κι' αὐτὸς ἦταν ὁ ἴδιος.
ὁ δαίμονας σὺν γαϊδάρῳ αὐτὸν τὸν ἐτραβούσε,
κι' ἐκεῖ ποῦ θὰ τὸν πιά(γ)νε, ποτὲ δὲν τὸ θαρρούσε.
τοῦ εἶπε νὰ πῆς 'ς τὰ Γιάννινα νὰ σμίξης τὸ Βεζίρη,
καὶ νὰ σ' ἐντύση μάλαμμα, φλωρὶ καὶ τσιουβαίρι'
καὶ νὰ τοῦ πῆς τ' Ἀλῆ Πασσιᾶ ἦρθα νὰ καζαντήσω
καὶ μὲ τ' ἀθάνατο νερὸ ἐγὼ νὰ σὲ ποτίσω.
Θὰ φκιάσ(ω) ἀθάνατο νερὸ νὰ πιῆς νὰ μὴ (ἀ)πεθάνης,
καὶ μένα ποῦ εἶμαι σκλάβος σου σὲ τί τιμὴ μὲ βάνεις;
— Ἡ θὰ σε ντύσω μάλαμμα ἢ θὰ σὲ ἀσημώσω,
ἢ μιὰ τριχιά μες' 'ς τὸ λαϊμὸ πεσκέσι (1) θὰ σοῦ δώσω,
κι' ὅποιος νὰ κρίνῃ ψέμματτα σὲ τοῦτο τὸ ζαμάνι (2)
'ς τὸν Πλάτωνα τὰ Γύφτικα (3) τὸν βάνω 'ς τὸ μείτάνι.
Ἐγέλαεν Ἀλῆ πασιᾶς μὲ τοῦτον τὸν μουντζάρη
τοῦ ἔλεγε θὰ σ(οῦ) στεῖλω γὼν πεσκέσι τὸ τριχιάρι.
Μεντὰ ἐγὼ γεννήθηκα ἐλπίζω θὰ πεθάνω
καὶ τὸ δικό μου τὸ κορμὶ 'ς τὸ μνήμα θὰ τὸ βάνω
ἐγὼ σὲ τέτοια πράμματα χαζνέδες (4) δὲ(ν) λυπιούμαι
μὰ αὐτὸ τ' ἀθάνατο νερὸ ἀδύνατο νὰ ποῦμε.
Μὲ φαίνεται ἵνε ψέμματα αὐτὰ ποῦ θὰ 'μιλήσης,
καμιά τριχιά μέσ' 'ς τὸ λαϊμὸ αὐτὴν θὰ καζαντήσης. — (5)
'Τομάζονταν ὁ Στέργιος μας, ἀνοί(γ)ε τὰ χαρτιά του,
Νὰ δοῦμε τὰ κατοπινὰ τὰ ὑστερινὰ γραφτά του.
Δέκσι παιδιὰ μαζούμικα (6) γυρεύει τοῦ Βεζίρη
καὶ πόσταζε Ἀλῆ πασιᾶς τοῦ τὰ καναν χαζίρι (7).
Τὰ δὰα τὰ μαζούμικα ποῦ ἐγγ(η)ε νὰ γυρέψῃ,
μὲ κάνιο καὶ μὲ ζάχαρι ὁ Στέργιος νὰ τὰ θρέψῃ,
γιὰ νὰ οὐς πάρῃ τὴν πυτιὰ νὰ βάλλῃ νὰ τὴν βράσῃ,
μ' αὐτὰτ' ἀθάνατο νερὸ ὁ Στέργιος γιὰ νὰ φκιάσῃ.
Τρεῖς χρόνους ἐπαιδεύτηκε θεοῦ καταραμένος,
καὶ τῆς Κουνίλιας τὴν ἱτιά ἐκέρδησε(ε) ὁ καῦμένος ».

(1) Δῶρν. (2) Χρονικὸν διάστημα. (3) Θεοί τις πλη-
σίον Ἰωαννῶν ὡς καὶ ἡ Μπουλίνα ἐν αἷς ὡς ἐπὶ τὸ πολλὸ
ἐφονεύοντο ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀλῆ καὶ μετὰ ταῦτα
οἱ εἰς τὴν θυμένειαν τῶν διοικητῶν ὑποπεσόντες ἢ δι' ἄλ-
λας καταχρεῖσαι καταδικασμένοι. (4) Θησαυροί. (5)
κερδήσης. (6) νήπια. (7) ἔτομα.

Σημείωσις Χρυσάλλιδος. Ἡ τοῦ Στεργίου τούτου ἢ
μᾶλλον Σεργίου Διοκλητιανοῦ βιογραφία ἐδημοσιεύθη ἐν
τῷ τρίτῳ τόμῳ τῆς Χρυσάλλιδος σελ. 341.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Θάνατος κατὰ φαινόμενον. — Πολλάκις συνέ-
πεσε νὰ ἐνταφιάσωσιν ὡς νεκροὺς ἀσφυκτικούς τι-
νας. Οὕτως ὁ δόκιμος ἱατρός Βεσάλιος ἐκλαβὼν
ὡς νεκρὸν μεγιστάνα τινὰ Ἰσπανὸν, θν πρὸ πολ-
λοῦ ἐθεράπευεν, ἐπεχείρησε τὴν τομὴν αὐτοῦ,
ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνατομὴν ἐφάνη ὅτι εἰσέτι δὲν
ἦτο νεκρός, πλὴν ὡς ἐκ τῆς τομῆς ἀπεβίωσε. Τὸ
αὐτὸ συνέβη εἰς τὸν Καρδινάλιον Ἑσπεσιανὸν,
ὅστις ἐνῶ ἐγίνετο ἡ τομὴ ἔτεινε τὴν χεῖρα, ἵνα
ἐμποδίσῃ τὴν τοῦ ἀνατόμου, πλὴν ἐπὶ ματαίῳ
καθότι ἡ τομὴ ἦτο ἤδη θανατηφόρος. Ὁμοίον τι
συνέβη ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑκατον-
ταετηρίδα εἰς τὸν διάσημον ἱερέα Πρεβόστον, ὅς-
τις ὡς ἐκ τῆς τομῆς ἀπεβίωσε πραγματικῶς με-
τὰ σκληρῶν σπασμῶν. Τὸν δὲ περιώνυμον ἱατρὸν
Βινσλόβιον δις ἐνεταφίασαν εἰσέτι ζῶντα, τοῦθ'
ὑπερ παρεκίνησεν αὐτὸν νὰ συγγράψῃ διεξοδικὴν
διατριβὴν «Περὶ ἀβεβαιότητος τῶν τοῦ θανάτου
σημείων».

Καταράλωσις καρπῶν. — 200,000 ἀνὰ κο-
μίζονται εἰς Λονδίνον κατ' ἔτος, καὶ οὗτοι κατὰ
πλεῖστον μέρος ἐκ Βαχάλης τῶν δυτικῶν Ἰν-
διῶν. Κομίζονται καὶ 60 περίπου ἑκατομμύρια
πορτοκαλίων. Ἐκ τοῦ λεγομένου ἡριγέρου (*Sisymbrium nasturtium*. L.) καταναλίσκεται
κατ' ἔτος ἐν Παρισίοις ποσὸν τι ἀξίας πλεον τῶν
τριῶν ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ζάχαρις. — Ἡ κατασκευαζομένη κατ' ἔτος
ζάχαρις συμποσοῦται καθ' ὑπολογισμὸν εἰς 2
1]2 ἑκατομμύρια πίθων ἢ βουτσίων, ἐξ ὧν τὰ
μὲν 2 ἑκατομμύρια γίνονται ἐκ ζαχαροκαλάμου,
ἢ δὲ ὑπόλοιπος ἐξ ἄλλων φυτῶν. Πρὸς μεταφο-
ρὰν διὰ θαλάσσης τοῦ ποσοῦ τούτου τῶν πίθων
ἀπαιτοῦνται 3,000 πλοῖα, ἕκαστον τόνων 400.

Τοκετός. — Ἐπὶ 32,173 τοκετῶν ἐπισυμ-
βάντων ἐν διαστήματι δέκα ἐτῶν ἐν τῷ ἐν Πα-
ρισίοις μαειευτικῷ νοσοκομείῳ, 31,644 ἐγίναν
κατὰ φύσιν καὶ ἄνευ δυσκολίας· οἱ δὲ λοιποὶ 533
ὑπῆρξαν μᾶλλον ἢ ἥττον δύστοκοι, ἐπομένως
ἀπεπερατώθησαν τῇ ἱατρικῇ συνδρομῇ. Ὁ ἀριθ-
μὸς οὗτος τῶν τοκετῶν ἐπὶνέγκεν τὸν θάνατον
εἰς 1,647 μητέρας καὶ εἰς 2,250 τέκνα.

Ἠλθῆιοι — Ἐκ 2,650,905 κατοίκων τῆς